

Comunism și sport

Să ne oprim puțin asupra unor lucruri de care suporterii unor echipe fac mare caz când se chinuie să explice de ce favoriții lor nu prea au avut succese: comunism, clone, asuprire, rezistență și așa mai departe.

Cei mai înfocați contestatari ai performanțelor Stelei sunt rapidiștii. De remarcat că lungul șir de umilințe la care i-au supus izbânzile (mai ales pe plan internațional) ale echipei noastre i-a făcut să uite aproape de celălalt dușman, echipa Internelor.

Ceea ce mă deranjează cel mai mult la atacurile (aceleași mereu) împotriva Stelei este referirea la comunism. De parcă steliștii (și, mai rar pomeniți, dinamoviștii) ar fi fost singurii comuniști, în luptă cu reprezentanții capitalismului și democrației, în frunte cu cea mai frumoasă și cea mai iubită echipă. De aici și zbaterile neîncetate de a scoate din pălărie tot felul de legende care și-ar dori să facă din vișiniul afumat măcar roz, dacă nu se poate alb spumă.

Generația de azi, care are acces la orice sursă de informare, care își poate rosti fără teamă crezul, care e liberă, nu știe ce au însemnat cei peste 40 de ani de comunism. Sportul nu era decât o componentă a propagandei de partid, la care participau toți sportivii, fără excepție. Iar faptul că Rapid a fost prima echipa care a făcut propagandă noii orânduiri mi se pare mai grav decât acceptarea silită a situației acelor vremuri.

De fapt, din văicărelile și autovictimizările atât de prezente în Grant sau prin alte părți nu răzbate decât regretul că profitoarele cele mari n-au fost taman echipele curate. Pentru că aranjamente au făcut toți, sfori au tras toți. Generațiile de analfabeți care au terminat facultăți dând

cu piciorul în minge ce sunt? Eroii ai rezistenței anticomuniste? Sportivii angajați pe posturi plătite gras, dar nevăzându-și locul de muncă decât în ziua încasării salariului, ce erau? Victime ale comuniștilor de la Dinamo și Steaua?

Marian Bondrea, o vreme antrenor la privilegiata echipă sătescă FC Olt, o spune simplu: *eram mai privilegiați, puteam cumpăra orice, eram și ajutați în acest sens. Dar la fel se petrecea la toate cluburile, fotbalul era o prioritate în acele vremuri.*

S-o luăm, așadar, pe cât se poate, în ordine.

1. PERFORMANȚE ȘI PSEUDO-PERFORMANȚE

Otrava fără leac pe care o sorb anti-steliștii de peste 20 de ani, de la irepetabila noapte de la Sevilla, îi face pe suporterii echipei sărmane născute din fumul locomotivei (după cum spunea Copos, cu un involuntar umor) să scoată de la naftalină singura lor performanță - cel puțin așa o socotesc ei: finala nedisputată a Cupei Europei Centrale - Mitropa. Pentru că, în folclorul giuleștean, Rapid e prima participantă la o competiție europeană, precursora Ligii Campionilor, pe când Steaua a câștigat cu noroc CCE, pentru că n-au participat echipele englezești și pentru că proverbialul bulan al militarilor a făcut să întâlnească doar echipe de doi lei. Așa să fie?

Nici pe departe. Mai întâi, când vorbesc despre Mitropa, rapidiștii mistifică nonșalant realitatea. Pentru că acea cupă a fost, mai degrabă, o cupă regională (mijloacele de transport nu erau atât de rapide ca azi și o cupă a campionilor europeni era o utopie), reluând o mai veche idee a unui campionat al țărilor componente ale Imperiului Austro-Ungar.

Dacă, la primele ediții, au participat echipe din Austria, Ungaria, Italia, Cehoslovacia, Iugoslavia și România, ediția începută în 1940 avea să fie una de avarie – fotbalul Europei Centrale se prăbușise odată cu primele conflicte ce aveau să ducă la cel de-al doilea război mondial. Au participat doar opt echipe, câte trei din Ungaria și Iugoslavia, și două din România, printre care Rapid.

Rapidul a eliminat-o pe Hungaria Budapesta și a obținut trei egaluri cu Gradjanski Zagreb. S-a calificat în finală printr-o tragere la sorți care stârnește râsul: reprezentantul Rapidului a făcut două bilețele, pe care a scris numele celor două echipe, le-a vârât într-o șapcă și – tot el a tras la sorți!!! Ca la alba-neagra, bineînțeles că a ieșit Rapidul. Finala cu Ferencváros nu s-a mai disputat, Ungaria invadase nordul Ardealului.

Se poate compara acest surogat de competiție cu Cupa câștigată de Steaua după ce a eliminat campioanele Danemarcei, Ungariei, Finlandei (care eliminase campioanele URSS și Iugoslaviei!), Belgiei și Spaniei? Se poate compara o performanță șchioapă cu bucuria adusă în mai 1986 milioanei de români înfomețați, înfrigurați și ținuți în întuneric?

2. CLUBURI COMUNISTE?

Aceiași rapidiști se mândresc cu faptul că echipa lor are o vechime de 86 de ani, fiind creația unui grup de lucrători ai Atelierelor CFR etc., pe când Steaua este o creație comunistă, o clonă a echipei Armatei Rosii. Unii plusează cu terifianta imagine a tancurilor sovietice zdrobind sub șenile Carmen-ul lui Mociorniță, pentru a impune echipa Armatei direct în prima divizie.

Și aici plăsmuitorii legendelor vișinii și afumate le aduc din condei. Fanii legendei octogenare insistă pe înființarea

de către o mână de entuziaști – uitând să amintească faptul că echipa și-a început ascensiunea abia după preluarea de către sindicat, fără a avea cine știe ce rezultate. După primul an în divizia națională, au urmat 3 sezoane în care retrogradarea a fost aproape.

Adevăratul salt a fost făcut după intrarea echipei sub tutela Ministerului, când i s-a schimbat și numele din CFR în Rapid. În transporturi au fost mereu bani, ministerul fiind unul dintre cele mai puternice. Așa a fost posibilă aducerea unora dintre cei mai buni jucători din țară, așa a fost posibilă mobilizarea pe loc – în timp ce fotbaliștii altor echipe plecau să lupte pe frontul anti-sovietic.

Puși pe demolat, aceiași veșnic cântitori bat monedă pe faptul că nicăieri în prima divizie a fotbalului occidental nu au existat echipe de fotbal ale armatei sau internelor. De parcă feroviare ar fi existat – Desigur, multe din primele echipe de fotbal (vorbesc de sfârșitul secolului al XIX-lea) au fost înființate de feroviar (Manchester United, de exemplu), dar ulterior au dispărut sau au fost preluate de alte structuri. Nu și în cazul țărilor comuniste, unde ministerele susțineau fotbalul așa-zis amator.

Așa cum Rapidul capitalist a fost preluat de ministerul comunist al transporturilor, care i-a schimbat numele din nou: CFR, apoi Locomotiva, precum surata ei de la Moscova. Și, la ordinele noilor sponsori, fotbaliștii ceferiști (cel mai avansat detașament revoluționar al clasei muncitoare, nu?), nu s-au dat înapoi de la a face propagandă noilor șefi. Propagandă electorală blocului partidelor democratice. Adică PCR și vasalii săi. Pe terenul de sport. Când nu existau clonele.

Da, dar au fost siliți, sar fanii peluzei brichetare. Le stateau rușii cu pistolul la tâmplă. Desigur, numai lor, că

doar ei au fost mereu singuri împotriva tuturor □

Primul nume al echipei Armate Române a fost, logic, AS Armata. Dar, pentru că totul trebuia să urmeze modelul sovietic, echipa s-a numit apoi **Clubul Sportiv Central al Armatei = TSKA** și **Casa Centrală a Armatei = TDSA**. Pentru a-și schimba numele în renume: Steaua.

Moda denumirilor calchiate după cele sovietice a fost impusă și celorlalte cluburi. Juventus a devenit Distribuția și Partizanul, pentru a se muta bags and baggage la Ploiești. Acuză cineva Petrolul de uciderea unei echipe de tradiție? O vreme campionatul era plin de echipe cu același nume: Știința, Minerul, Metalul, Energia. Echipe în covârșitoare majoritate înființate de comuniști. E cineva deranjat de asta? Nu. Pentru că aceste echipe n-au jucat rolul principal în piesa scrisă și regizată de partid □

Nu neg abuzurile care au existat, evident că echipele militare au fost avantajate, dar superioritatea lor nu s-a manifestat numai prin presiuni politice ci, mai ales, prin jocul din teren. Un venerabil rapidist, George Mihalache, recunoaște cu un fair-play care a stârnit, bineînțeles, valuri de insulte și injurii din partea țintașilor cu flegme: au avut de suferit de pe urma Stelei și a lui Dinamo?

- Nu, domnule, ăsta-i un mit. Rapid a luat campionatul în '67, când au avut echipă, când au fost slabi, au retrogradat. Astea-s legende că Giuleștiul a fost retrogradat de comuniști! □

Dacă Steaua și Dinamo nu ar fi avut palmaresul actual, nu s-ar mai agita atâta cei care nu încetează să vadă în ele decât două clone ale unor echipe sovietice □ o sintagmă tembela. După acest criteriu, clone au fost toate echipele, așa cum clone au fost toate cele petrecute în perioada

comunistă, organizată în toate domeniile după modelul sovietic □

Altfel, ar trebui negate TOATE performanțele sportivilor steliști sau dinamoviști care au avut ghinionul să apere culorile naționale. Și vom șterge din istorie numele Iolande Balaș, ale lui Nasty și Țiri, al lui Patzaichin și al Nadiei, al handbaliștilor, luptătorilor, boxerilor, halterofililor și al atâtor campioni europeni, olimpici, mondiali □

Bine, dar pe cine punem în locul lor? Ei, desigur, pe Țără, Goanță și cu Gheară, cel mai bun atac din țară □

3. DE CE AJUNGEA CREMA SPORTULUI ROMÂNESC LA STEAUA SAU DINAMO?

Un fost ofițer KGB, fugit în Vest, a publicat o serie de cărți sub pseudonimul Viktor Suvorov. Într-una din ele pomenește și despre situația sportului în URSS, la fel ca în toate celelalte țări comuniste:

În Uniunea Sovietică sportul a fost naționalizat. Asta înseamnă că el nu servește interesele individului, ci ale societății în întregul ei. Interesele individului și ale societății sunt uneori extrem de diferite. Statul apără interesele societății împotriva individului, nu numai în sport, ci în toate celelalte sfere.

În Uniunea Sovietică se încurajează orice sport care: demonstrează superioritatea sistemului sovietic, oferă omului obișnuit ceva care să le ia gândul de la grijile de fiecare zi, ajută la întărirea statului, a armatei și aparatului polițienesc.

Dacă un atlet arată că ar putea să alerge cu o zecime de secundă mai repede decât un american, sau poate să sară cu jumătate de centimetru mai sus decât rivalul de peste ocean, statul îi va crea condițiile de care are nevoie.

Gruparea cea mai plină de succese, cea mai bogată, cea mai mare din URSS în domeniul sportului este Clubul Sportiv Central al Armatei - ȚSKA . Cum reușește clubul armatei să îi atragă pe sportivi. Mai întâi prin a le da un grad militar. Orice atlet care ajunge la ȚSKA primește gradul de sergent, sergent major, subofițer sau ofițer, în raport cu nivelul atins. Cu cât mai bune rezultatele, cu atât mai mare în grad. El e plătit suplimentar în diverse forme pentru supliment de hrană, pentru echipament sportiv, cheltuieli de deplasare, diurnă etc. Pentru că practică sportul său, amatorul primește mult mai mult decât un doctor sau un inginer iar Armata Sovietică îl plătește, și deloc puțin, pentru gradul său militar. Când nu mai poate concura la nivel internațional, el își păstrează rangul, postul și solda. La alte cluburi ar termina-o cu totul.

Uniunea Sovietică dorește prestigiu internațional sub forma medaliilor de aur la Olimpiade. Pentru a le obține e nevoie de o organizare cu cea mai strictă disciplină și cu reguli capabile să stoarcă ultimul pic de energie din atleți, nedându-le răgaz să-și tragă sufletul.

Nicio diferență față de situația din sportul românesc. A fi sportiv la Steaua sau Dinamo nu era chiar simplu. Dacă, inițial, partidul se baza pe echipele muncitorești, curând statul polițienesc avea să meargă pe ideea că echipele militare sunt mai sigure: jurământul militar era o garanție că ideea de a părăsi binefacerile comunismului biruitor e una periculoasă pentru cel căruia i-ar fi venit. În plus, așa cum o spune Belodedici, Față de alte categorii sociale, nouă ni se acorda mai multă atenție. Cine juca la Steaua, de exemplu, era angajat în armată, căpăta un grad, își asigura viitorul. De asemenea, știa că primea o pensie bună la bătrânețe, ceea ce era foarte important.

Mă întrebam înainte de Revoluție de ce nu se fac aranjamente ca FC Olt să

ajungă să joace într-o cupă europeană. Tot Bondrea deyleagă misterul. FC Olt nu trăgea la cupele europene dintr-un motiv extrem de simplu: nu aveau voie să iasă afară. Păi, ce subiect gras ar fi fost fuga în Occident a unui jucător din satul conducătorului iubit.

4. ANTI-COMUNIȘTI SAU BENEFICIARI AI SISTEMULUI COMUNIST?

Desigur, au existat cazuri în care sportivi de valoare au refuzat haina militară. Nici avantajele oferite de mari întreprinderi sau centre studențești, sau sprijinul organelor locale, nu erau de lepădat. Așa a fost posibil ca UTA, Petrolul, Argeș sau Craiova să fi câștigat titluri pentru că într-o anumită perioadă sprijinul autorităților responsabile a fost mai substanțial. Lucru valabil și în cazul perioadelor mai faste ale unor echipe ca ASA Tg.Mureș, Corvinul sau Poli Timișoara. De altfel, așa este și azi, când echipele care oferă condiții mai bune atrag crema.

Fanii echipelor cu rare perioade mai răsărite nu prididesc în a se văieta cum au fost furați X sau Y de către Steaua și Dinamo, dar li se pare normal ca propriile lor echipe să fi aplicat metode de racolare asemănătoare. Pentru că nici celelalte cluburi nu erau lipsite de mijloace. Nu. Într-un interviu radiofonic de acum câțiva ani, fostul mare jucător al anilor 60 Cornel Pavlovici a spus clar: *Cum să nu fie bani? Rapid plătea mai bine ca Steaua. Echipele studențești făceau ingineri, economiști și profesori din niște analfabeți. Echipele muncitorești îi încadrau în posturi grase pe unii care nu dadeau în viața lor prin fabrică sau uzină.*

Îmi vin în minte câteva exemple: cum a trimis partidul trioul brașovean Păltinișan-Anghel-Șerbănoiu să-și ridice nivelul cultural la Politehnica din Timișoara, secția bătut bășica, sau cum, la

presiunea organelor locale de partid, cu neprecupețitul sprijin al bardului din Bârca, Rapidul a transferat jucători în plin campionat □ Sau cum a ajuns Rică Răducanu □ student! Sau cum a fost răpit (cu camionul!) Dobrin de reprezentanții studenților □ craioveni. Sau lupta pentru Hagi între Sportul, Craiova sau Steaua.

A propos de Hagi. Se mai vehiculează pe ici, pe colo, ideea că Hagi ar fi fost furat □ și silit să joace la Steaua. Înșuși Hagi spune că a fost întotdeauna stelist și visul său era să joace la Steaua. Dar, micul machedon din Constanța s-a gândit în primul rând la cariera lui. A vrut să plece de la Constanța - care nu-i oferea nimic - la Craiova. De ce oare? I se făcuse de praz și de zaibăr? Nu, oltenii îi promisese marea cu sarea: condiții, bani și, mai ales, facultate făcută moca. Organele locale. Comuniste. Numai că Nicu ăl mic a fost mai tare și l-a deturnat la Sportul. Nici nu cred că i-a fost greu. Aceleași avantaje, poate mai babane, ca să nu mai vorbim că Bucureștii rămân visul tuturor. Chiar și al celor ce-l înjură. Probabil că, dacă Steaua n-ar fi câștigat CCE, Hagi rămânea student pe veci. Poate ajungea și profesor doctor □

Din păcate, istoria imaculată cu care se împopoțonează fanii unor echipe necăjite nu există. Totul a fost mânjit în perioada comunista. Totul depindea de cât de interesată era o personalitate sau alta a vremii să se afirme și prin sport □

Fără sistemul comunist, în care sportul era un punct important al propagandei, fotbalul nostru ar fi evoluat complet diferit. N-ar mai fi existat zecile de Științe, Minerii, Energii, Metaluri, perioadele de relativă strălucire a unor echipe astăzi muribunde. Ce au ajuns ele azi? Unde sunt fostele campioane UTA sau Petrolul? Echipele mastodonților industriei comuniste sunt pe butuci. Echipele studentești ăa fel.

Cine domină fotbalul de azi? Steaua lui Becali. Dinamo al lui Turcu și Borcea. Rapidul (încă al) lui Copos. Clujul lui Paszkany. Pseudo-Timișoara lui Iancu. Se ridică Vasluiul fostului arbitru devenit latifundiar, Porumboiu. Adică echipele sprijinite. Nu de putere, nu de ministere, ci de cei cu bani. Ca oriunde, unde echipele ajung puternice dacă finanțatorul e potent și își permite să alcătuiască un mozaic din toate valorile existente. Și nu numai din propria țară, așa cum a fost Magica Steaua, ci de peste tot din lume □

Sportul era la îndemâna oricui avea talent și dorință. Finanțați de statul comunist, dispus să investească oricât în propagandă, profesioniștii perioadei comuniste, deghizați în amatori, nu câștigau cât azi (nici nu aveau pretențiile de azi), dar erau net favorizați față de majoritatea populației. Și numai în perioada mult hulită au fost posibile concentrări de forțe ca în cazul Universității Craiova, Dinamo și Steaua, care au adunat ce era mai bun în țară. Astăzi, cu toate investițiile din perioada Giovanni sau cea prezentă, cu Turcu, Borcea & co., Dinamo nu reușește să se impună în Europa. Pentru că tot ce e mai bun fuge repede afară □

Astăzi când nu oricine își poate permite să presteze sportul preferat, mai ales cele ce necesită investiții mari în echipament sau alte dotări, unele sporturi cu care ne mândream cândva sunt doar umbra a ceea ce au fost cândva, neexistând finanțare corespunzătoare. Pentru că, exceptând fotbalul, greu poți trece pe profit la alte sporturi. Din păcate, sportul a devenit o afacere ca oricare alta.

□

Completare la un comentariu după forum tot de Andrei Sava:

Gica, printre atâtea și atâtea legende scornite de fanii roșii cu pene, e greu de deslușit adevărul azi...

Cert este că cei cinci "parinti fondatori", care, la 25 iunie 1923, au semnat (cu cerneala violeta ca... tricourile) actul de

înființare al CFR București, erau lucrători la Atelierele CFR, unde secția a II-a Vagoane era un adevărat cuib comunist. Noua echipă a înghițit... rapid deja existentele Rampa Militari și Excelsior și apoi s-a zbatut să reziste în campionatul districtual până la 25 ianuarie 1925, când este exclusă pentru neaprezentarea la meciuri. Fără parale, entuziaștii n-au fost în stare să adune 11 jucători, ca să nu mai vorbim de cheltuielile necesare – echipament, teren, deplasări. No money, no game... Ceea ce se poate explica prin absența oricărui sprijin (iar sindicatul CFR era destul de puternic).

În anul următor se-ntorc în zbor. De unde pitaci? Că doar n-or fi câștigat la loz în

plic. Și nici vorba de f'un Copos, Taher, Ioniță sau alții paliti de farmecul vieții ...

Cu tot sprijinul sindicatului, a cărui conducere fusese acaparata de comuniștii de la Vagoane (cea mai revoluționară masă proletară, bre!), CFR s-a chinuit rău în primii ani ai nou înființatei Divizii Naționale fiind cât p-aci să retrogradeze. Așa că echipa a fost preluată de minister, care i-a schimbat numele în Rapid, a cumpărat jucători valoroși și a purces la construirea stadionului. Cum ministrii aveau să se schimbe într-un ritm... accelerat, potcoava avea să fie gata abia peste trei ani, când ministru era Ghelmegeanu, un... țițan armean uns cu toate alifiiile (avea sa sprijine instaurarea comunismului după razboi).

Un articol scris de Andrei Sava

Preluat de la

<http://www.fcsteaua.ro/forum/index.php?showtopic=16527&st=0&gopid=334081&#entry334081>

www.fcsteaua.ro

